

Az igekötő szerepéről a magyar nyelvben*

1. Bevezetés. – Az igekötőkről néhány éve megjelent, vitatható megállapításokat tartalmazó elemzés (É. KISS 2006) egyik fő megállapítása szerint az igekötő olyan másodlagos predikátum, amelynek logikai alanya a téma (a továbbiakban a téma kifejezés helyett a félreértések elkerülése végett a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum megnevezést használom). Tanulmányom fő célja ennek a megállapításnak a pontosítása.

Az igekötő viselkedését a sublativusi (-rA) esetű rezultatív kifejezések viselkedésével vetem össze. Ez a megközelítési mód lehetővé teszi számomra, hogy megmutassam, az É. KISS (2006) által az igekötőnek tulajdonított szerep nem másodlagos predikáció (állítás), hanem pusztá delimitálás (határolás). A sublativusi rezultatív kifejezések státusát is vizsgálni fogom azért, hogy megmutassam, az idézett szerző azon megállapítása sem indokolt, mely szerint a rezultatív kifejezés az igekötő kifejezés szintű párja.

2. É. KISS (2006) az igekötőről. – É. KISS KATALIN elemzése az igekötőt olyan másodlagos predikátumként azonosítja, melynek logikai alanya a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum. Az (1–2) alatti mondatok alapján azt állítja, hogy (i) az (1a) alatti mondat *fel* igekötőjének szerepe hasonló az (1b) mondat *szeletre* rezultatív kifejezésének (sublativusi esetű NP-nek) szerepéhez: azt fejezi ki, hogy a kalács szeletekre lett vágva. A (2a) alatti *meg* igekötő is lényegében ugyanazt a szerepet tölti be, amelyet a (2b) alatti *puhára* rezultatív kifejezés (sublativusi esetű melléknév): azt fejezi ki, hogy a hús a főzés közvetkeztében megfelelő állagú lett. Megállapítja azonban azt is, hogy (ii) van némi különbség az igekötő és a rezultatív kifejezés között, hiszen az igekötőnek nincs leíró (deskriptív) tartalma, esetleg kevés leíró tartalommal bír („the particles have no [or little] descriptive content in themselves”; É. KISS 2006: 20), pusztán azt jelöli, hogy az individuum, amelyre a változás irányul, teljesen érintetté vált és ezáltal új állapotba került.

- (1) a) *Mari fel szeletelte a tortát.*
 b) *Mari tüz szeletre vágta a tortát.*

- (2) a) *A hús meg főtt.*
 b) *A hús puhára főtt.*

É. KISS (2006) szerint az (1b) és (2b) alatti rezultatív szerkezetek egyértelműen olyan másodlagos predikátumok, amelyek logikai alanya a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum. Itt azonban nem áll meg: szerinte ugyanez a tulajdonság érvényes az (1a) és (2a) alatti igekötőkre is, ennél fogva indokolt azt feltételeznünk, hogy az igekötő is egyfajta másodlagos predikátum, amelynek logikai alanya ugyan-

---

* Készült a Szerb Köztársaság Tudományos és Technológiai Fejlődés Minisztériuma által támogatott III. 47013 sz. projektum keretében.

csak a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum. Tanulmányomban ezeket a megállapításokat kívánom megvitatni.

Mínhogy az idézett szerző az igekötőhöz is és a sublativusi esetű rezultatív kifejezéshez is egyazon funkciót társít, a továbbiakban e két nyelvi elemet a másodlagos rezultatív predikáció vonatkozásában elemzem. Éppen ezért elsőként röviden összefoglalom a másodlagos rezultatív predikáció ismérveit.

3. A másodlagos rezultatív predikációról. – A) A cselekvést vagy állapotot kifejező igék bizonyos összetevőkkel összekapcsolódva rezultatív szerkezetet hoznak létre, illetve rezultatív predikációt fejeznek ki (a továbbiakban: [+R]):

(3) *The dog licked his plate clean.* [+R]

'a kutya nyalta az ő tányér tiszta'

A kutya tisztára nyalta a tányérját.

(4) *The window broke open.* [+R]

'az ablak tört nyitott'

~ 'az ablak nyitottra tört'

Az ablak betört.

(5) *The child screamed itself hoarse.* [+R]

'a gyermek kiabált magát rekedt'

A gyerek rekedtre kiabálta magát.

A másodlagos rezultatív predikáció a cselekvő- és állapotigék esetében típusváltást okoz. A típusváltás során a cselekvés- vagy állapotolvasat a teljesítményolvasat irányába tolódik el azáltal, hogy a cselekvés vagy az állapot végpontját megjelölő delimitáló (határoló) elem kerül a szerkezetbe. Az ige által kifejezett teljesítmény végpontját ugyanakkor az határozza meg, hogy mi történik a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentummal. Így például a (6) mondat esetében a kerítésfestés eseménye akkor éri el a végpontját, amikor létrejön a kerítés piros tulajdonsága, magyarul létrejön a másodlagos rezultatív predikáció.

(6) *John painted the fence red.* [+R]

'John festette a kerítést piros'

John pirosra festette a kerítést.

Azért kell az esemény végpontját explicite jelölni, hogy létrejöhessen a másodlagos rezultatív predikáció. Amennyiben ez nem történik meg, az ige által kifejezett esemény nem éri el a végpontját, s a mondathoz nem társulhat másodlagos rezultatív predikáció (a továbbiakban [–R]), vö. (6–7).

(7) *John painted the fence.* [–R]

'John festette a kerítést'

John festette a kerítést.

Az a tény, hogy a másodlagos rezultatív predikáció a cselekvés- vagy állapot-olvasat irányából a teljesítményolvasat irányába ható típusváltást okoz, arra utal, hogy a másodlagos rezultatív predikáció létrejöttében a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum központi szerepet tölt be. Tudniillik, a teljesítmény mindig folyamatot is magába foglal, a folyamat pedig mindig a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentumra irányul: a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum az egyedüli argumentum, amelyre hatással lehet az ige által kifejezett cselekvés, illetve ez az egyedüli argumentum, amelyre az ige által kifejezett cselekvés irányulhat.

A feltételezés, mely szerint a kiinduló direkt belső argumentum jelenléte a szintaktikai szerkezetben nélkülözhetetlen a másodlagos rezultatív predikáció megvalósulásához, mindenképpen összhangban van a LEVIN–RAPPAPORT HOVAV-féle ún. valódi tárgy megkötéssel, amely szerint kizárólag az ige direkt belső argumentuma lehet rezultatív kifejezés (LEVIN–RAPPAPORT HOVAV 1995). Ez a megkötés azonban túlságosan erős, hiszen egyrészt rezultatív szerkezetek bennható igékből is képezhetők, azaz olyan igékből, amelyek kiinduló szerkezetében nincs direkt belső argumentum (5), másrészt a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum jelenléte nem elegendő a rezultatív szerkezet létrejöttéhez, következésképp a másodlagos rezultatív predikáció létrejöttéhez sem, l. (7).

A fent leírtakból arra következtethetünk, hogy két, egymástól igencsak eltérő másodlagos rezultatív szerkezet típus létezik. Az egyik típust ROTHSTEIN (2004) nyomán nevezzük tárgyira irányuló rezultatív szerkezetnek. Ez a típus a valódi másodlagos rezultatív predikáció kifejezője, mert a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentumra irányul. Más szóval, a tárgyira irányuló rezultatív szerkezet az ige kiinduló szerkezeti direkt belső argumentumának eredményállapotát fejezi ki.

Ezen a ponton hadd tegyek egy kitérőt azért, hogy megvilágíthassam, miért ragaszkodom a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum megnevezéshez. A direkt belső argumentum kiinduló szerkezeti tulajdonságának hangsúlyozása azért fontos, mert tárgyira irányuló rezultatív szerkezet nemcsak tárgyias (3, 8), hanem mediális (4, 9), tehát egy fajta tárgyatlan igéből is létrehozható. Az a tény, hogy a mediális igéből létrehozott rezultatív szerkezet nem tartalmaz ún. alkalmi tárgyat, igazolja feltételezésemet, mely szerint a szóban forgó argumentum esetében a kiinduló szerkezeti pozíció számít, nem pedig a felszíni; vö. (3–4) és (5, 10). (Az általam alkalmi tárgynak nevezett accusativusi esetragot magán hordozó elemmel, amelynek szerepe lehetővé tenni azt, hogy egy entitás egyidejűleg töltse be az agensi és patienszi szerepet, a 3. B) alfejezetben foglalkozom.)

Visszatérve a gondolatmenethez, a tárgyira irányuló rezultatív szerkezet kizárólag olyan igékből hozható létre, amelyek kiinduló szerkezetében van direkt belső argumentum. A felszínen a tárgyias ige kiinduló szerkezeti direkt belső argumentuma tárgyként, a mediális ige kiinduló szerkezeti direkt belső argumentuma viszont, BURZIO (1986) általánosításával összhangban, alanyként jelenik meg:

- (8) *Mary smashed the vase_i into peaces_i.*
 'Mary összetörte a vázát -ra darabok'
Mary darabokra törte a vázát.
- (9) *The window_i swung open_i.*
 'az ablak csapódott nyitott'
 ~ 'az ablak nyitottra csapódott'
Az ablak kicsapódott.

A másodlagos rezultatív szerkezet másik típusa az alanyra irányuló rezultatív szerkezet (ROTHSTEIN 2004.). Ez a típus indirekt rezultatív szerkezet, mivel az általa kifejezett állítás nem a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentumra irányul, hanem a kiinduló szerkezeti külső argumentumra, azaz az agensre (5, 10).

- (10) *The girls_i talked themselves hoarse_i.*
 'a lányok beszélt magukat rekedt'
A lányok rekedtre beszéltek magukat.

Az alanyra irányuló rezultatív szerkezet bennható igéből képződik. Ennek a rezultatív szerkezetitípusnak argumentumszámnövelő tulajdonsága van. Tudniillik, a bennható igék egyargumentumú igék, ami azt jelenti, hogy kiinduló szerkezetük csak külső argumentumot tartalmaz. Agensi argumentum állapotváltozáson nem mehet keresztül, így az ige által kifejezett esemény nem irányulhat felé – azt, hogy ezekből az igéből mégis létrehozható rezultatív szerkezet, az ige kiinduló szerkezetének bővíthetősége teszi lehetővé. A bennható ige kiinduló szerkezetébe ilyenkor egy alkalmi tárgy kerül: például az *itself* 'magát' (5) vagy a *themselves* 'magukat' (10).

B) A magyar másodlagos rezultatív predikációról. – A magyar nyelv megkülönbözteti a tárgyatlan igék bennható és mediális osztályait, aminek jelentős és széleskörű szintaktikai és morfoszintaktikai következményei vannak (BENE 2011). A bennható–mediális megkülönböztetés jelentős szerephez jut a magyar rezultatív szerkezetek létrejöttében is, bár erről a tényről ezidáig senki sem számolt be.

Mínhogy igazoltnak tekintjük, hogy a magyar nyelvben létezik két olyan igeosztály, amelynek kiinduló szerkezetében van direkt belső argumentum, és egy olyan, amelynek kiinduló szerkezetében nincs direkt belső argumentum, kézenfekvőnek látszik azt is feltételeznünk, hogy a magyar nyelv is megkülönbözteti a tárgyra irányuló rezultatív szerkezetet (11–12) és az alanyra irányuló rezultatív szerkezetet (13).

- (11) *Mari k i vasalta az inget.* [+R]
- (12) *A virág k i nyílt.* [+R]
- (13) a) *Mari k i kiabálta magát.* [+R]
 b) *Mari k i sírta a szemét.* [+R]

Az alanyra irányuló rezultatív szerkezet jelenléte a magyar nyelvben megkérdőjelezi É. KISS (2006) azon megállapítását, hogy az igekötő másodlagos predikátum, amelynek logikai alanya a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum, hiszen a rezultatív szerkezet ezen típusa (i) bennható igéből alakul ki, tehát olyan igéből, melynek nincs kiinduló szerkezeti direkt belső argumentuma, ugyanakkor (ii) a kérdéses rezultatív szerkezetben van igekötő (13).

Mindazonáltal, a (13) példák tanúsága szerint az alanyra irányuló rezultatív szerkezetekben megjelenik egy accusativusi esetű NP, ami első látásra alátámasztja É. KISS megállapítását. De csak első látásra, mert ezek az accusativusi esetű NP-k nem valódi, pusztán alkalmi tárgyak. A (13a) alatti mondat *magát* visszaható névmása nem a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum felszíni megnyilvánulása, hanem a felszínen alanyként megjelenő kiinduló szerkezeti külső argumentum, azaz az agens „tükörképe”. Azért kerül a szintaktikai szerkezetbe, hogy a rajta látható accusativusi esetrag segítségével jelezze, az alany nem csupán okozója az eredményállapotnak, hanem elszenvetője is, tehát egyúttal *patience* is a saját maga által végzett cselekvésnek. Hasonlóképpen a (13b) mondatban a *szemét* sem a *sír* bennható ige kiinduló szerkezetében generálódó direkt belső argumentum: azért épül be a szintaktikai szerkezetbe, hogy kijelölje az alany azon részét, amely érintett az alany által végzett cselekvés által, s ennél fogva tárgyként funkcionál.

Ide kívánczik annak magyarázata is, hogy miért tartom az alkalmi tárgy megnevezést alkalmasabbnak az áltárgy (SIMPSON 1983) megnevezésnél. A vizsgált összetevők, tehát a (13a) alatti *magát* és a (13b) alatti *szemét* szerepe tulajdonképpen megegyezik a valódi tárgy szerepével (ezért nem tartom helyesnek áltárgynak nevezni), hiszen kijelölik azt a valakit vagy valamit, akire vagy amire az alany által végzett cselekvés irányul. A bennható igékből képzett, tehát az alanyra irányuló rezultatív szerkezetekben megjelenő sajátos tárgyat azonban meg kell különböztetni az „igazítól”, minthogy nem a bennható ige kiinduló szerkezetében generálódik. Tulajdonképpen kényszerből, amolyan ad hoc megoldásként kerül az alanyra irányuló rezultatív szerkezetbe: (i) kifejezi, hogy az alany által végzett cselekvés önmagára vagy önmaga egy részére irányul; (ii) lehetővé teszi az „egy NP, egy eset” szabály betartását, hiszen az alany eleve nominativusi esetű, ezért annak ellenére sem kaphat accusativusi esetet, hogy a vizsgált esetekben a tárgy szerepét is betölti.

Tovább: amint azt a (7) példa esetében láttuk, az angolban a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum jelenléte a szintaktikai szerkezetben nem elegendő a másodlagos predikáció létrejöttéhez, azaz ennek az összetevőnek a jelenléte nem fogja szükségszerűen előhívni a másodlagos rezultatív predikációt. Ugyanez érvényes a magyarra is:

- (14) a) *Mari vasalta az inget.* [–R]
 b) *Mari k i vasalta az inget.* [+R]

- (15) a) *A kalács sült.* [–R]
 b) *A kalács m e g sült.* [+R]

Felmerül tehát az első kérdés: ha nem a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum a rezultatív szerkezetek szükséges és elégséges összetevője, akkor micsonda? Álláspontom szerint a delimitáló elem. A delimitáló elemek a rezultatív szerkezetek kulcsfontosságú összetevői, ugyanis az a szerepük, hogy explicite jelöljék az ige által kifejezett esemény végpontját vagy eredményállapotát. Az esemény explicit delimitálása (határolása) nélkülözhetetlen a másodlagos rezultatív predikáció létrejöttéhez, mivel a másodlagos rezultatív predikáció az ige által kifejezett esemény befejeztéből eredő új végpontot vagy új eredményállapotot jelöli meg.

Tanulmányom egy további célja annak kiderítése, hogy a magyar másodlagos rezultatív szerkezetben, illetve a másodlagos rezultatív predikációban melyik összetevő tölti be a delimitáló szerepét, az igekötő (14b, 15b) vagy a sublativusi esetű rezultatív kifejezés (1b, 2b).

4. Elemzés. – A) Az igekötő másodlagos predikátum vagy delimitáló elem? – Tanulmányom fő célja annak bizonyítása, hogy az állítás, mely szerint az igekötő olyan másodlagos predikátum, amelynek logikai alanya a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum (É. KISS 2006), módosításra szorul.

Azért, hogy bizonyíthassam, É. KISS ezen megállapítása az igekötőről túl erős, megvizsgálom, hogy a releváns szerkezetek megfelelnek-e a GOUESSE–KIEFER (2010)-féle másodlagos predikátum definíciónak, mely szerint egy P mondat akkor és csakis akkor tartalmaz másodlagos predikátumot, ha megfogalmazható róla két predikáció (P1, P2), melyek közül a második (P2) olyan állítás, amely független az első (P1) predikációban megfogalmazott állítástól. Amennyiben ezt a definíciót igekötős példamondatokra alkalmazzuk, azonnal világossá válik, hogy É. KISS elmélete téves. (A jelenség részletesebb elemzéseit l. BENE 2009, 2010.)

Figyeljük meg tehát a (16) és a (18) példamondatokat! Mindkettő igekötős igét tartalmaz, ebből következően az általuk kifejezett eseményeknek két-két aleseményből kellene állniuk. Ezek közül az alesemények közül a P1 fogalmazná meg az ige által kifejezett esemény, a P2 pedig a másodlagos rezultatív predikációt. Azonban sem a (16), sem a (18) mondat esetében nem lehetséges megfogalmazni a két predikációt, pontosabban nem lehetséges meghatározni a másodlagos rezultatív predikációt (P2) annak ellenére sem, hogy mindkét mondatban van kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum is és igekötő is. Hadd emlékeztessenek: É. KISS elmélete szerint e két összetevő jelenléte a szerkezetben előhívja a másodlagos rezultatív predikációt.

(16) *Péter megnézte az előadást.*

(17) a) P1: *Péter megnézte az előadást.*
b) P2: *////*

(18) *János eldobta a labdát.*

- (19) a) P1: *János eldobta a labdát.*
 b) P2: *///*

Hozzá kell tennem azonban, hogy az anyanyelvi beszélők számára a (20) alatti, igekötőt is és kiinduló szerkezeti direkt belső argumentumot is tartalmazó mondat által kifejezett esemény is tulajdonképpen két aleseményből áll. Számukra az ige által kifejezett esemény (21a) implikálja az esemény eredményét (21b), azaz a kerítés eredményállapotát. Azonban ez az eredményállapot nem azért áll elő, mert a *befestette a kerítést* predikátumban van igekötő, hanem azért, mert a *fest* tárgyias ige célra irányuló esemény, azaz állapotváltozás kifejezője (szemben például a *néz, dob, érint, lát, hall, csóvál, kapar* tárgyias igékkel); magának az igekötőnek a szerepe csupán annyi, hogy expliciten jelölje az esemény végét.

Kétségtelen tehát, hogy az idézett igekötős szerkezetek (16, 18), mivel nem felelnek meg a másodlagos predikáció definíciójának (GOUESSE–KIEFER 2010), igencsak megkérdőjelezzik annak a feltételezésnek a helyességét, mely szerint az igekötő másodlagos rezultatív predikátum.

- (20) *Péter befestette a kerítést.*

- (21) a) P1: *Péter befestette a kerítést.*
 b) P2: *??A kerítés festett.*

Újabb kérdés: ha az igekötő nem másodlagos rezultatív predikátum, akkor mi csoda? E kérdés megválaszolása érdekében vizsgáljuk meg az alábbi példákat és hasonlítsuk össze jelentéseiket. Az igekötő nélküli igék folyamatos esemény kifejezői: a (22a) alatti példa azt fejezi ki, hogy a cselekvés (szeletelés) a múltban történt, (23a) pedig azt, hogy a főzés folyamata a múltban zajlott. Velük szemben az igekötős igéket tartalmazó mondatok olyan cselekvést, illetve folyamatot írnak le, amelyek már befejeződtek: a (22b) példa azt fejezi ki, hogy a szeletelés eseménye bevégeződött, a (23b) példa pedig a főzés folyamatának végét jelöli.

A két mondatpár közötti jelentésbeli különbségek forrása az igekötő, pontosabban annak megléte vagy hiánya. Ennek alapján azt állítom, hogy az igekötő egyedüli szerepe, hogy jelezze az ige által kifejezett esemény végpontját; e miatt a tulajdonsága miatt delimitáló elemnek tekintem.

- (22) a) *Mari szeletelte a tortát.*
 b) *Mari felszeletelte a tortát. (= 1a)*

- (23) a) *A hús főtt.*
 b) *A hús megfőtt. (2a)*

B) A rezultatív kifejezés a magyarban másodlagos predikátum és delimitáló elem? – A rezultatív kifejezésről, azaz a sublatívusi esetű főneves kifejezésről, esetleg melléknévről azt állítom, hogy valóban másodlagos predikátum. Ezt bizonyítandó megvizsgálom, hogy a (24, 26) és (28)

példák megfelelnek-e a másodlagos predikáció definíciójának, azaz lehetséges-e az általuk kifejezett predikációk felbontása.

(24) *Péter zöldre festette a kerítést.*

(25) a) P1: *Péter festette a kerítést.*
b) P2: *A kerítés zöld.*

(26) *Ágnes szárazra törölte az asztalt.*

(27) a) P1: *Ágnes törölte az asztalt.*
b) P2: *Az asztal száraz.*

(28) *Mari pirosra sírta a szemét.*

(29) a) P1: *Mari sírt.*
b) P2: *Mari szeme piros.*

A (24) mondat két aleseményből álló eseményt fejez ki, így esetében megfogalmazható a két predikáció: az első aleseményt az ige fejezi ki, és a P1 predikáció felel meg neki (25b), a másodikat a sublativusi esetben álló AP (*zöldre*) – a hozzá tartozó predikáció a P2 alatt van megfogalmazva (25b). A P2 predikáció a kerítés új, az ige által kifejezett eseményből (P1) eredő állapotát írja le. A (26) és a (28) alatti példamondatok hasonló módon bonthatók fel, ami alapján megállapíthatjuk, hogy a (24, 26, 28) mondatok a másodlagos predikáció esetei, pontosabban a másodlagos rezultatív predikációé.

Végül már csak az utolsó kérdést kell megválaszolnunk: lehetséges-e az, hogy a sublativusi esetű rezultatív kifejezés nem csupán másodlagos predikátum, hanem egyúttal delimitáló elem is. A sublativusi esetű rezultatív kifejezéseket tartalmazó mondatokat megvizsgálva (1b, 2b, 24, 26, 28) azt látjuk, hogy a rezultatív kifejezés minden esetben azt az új állapotot (más szóval eredményállapotot) fejezi ki, amelybe a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum (1b, 2b, 24, 26), illetve az alkalmi tárgy (13, 28) kerül. Ez arra utal, hogy a magyarban a rezultatív kifejezés természeténél fogva delimitáló elem, minthogy ez esemény következményének megnevezése által delimitál (határol). Ha tudjuk azt, hogy a következmény csak abban az esetben állhat elő, ha az ige által kifejezett esemény befejeződik, véget ér, akkor kijelenthetjük, hogy e miatt a sajátosság miatt a rezultatív kifejezés inherens delimitáló elem.

Összefoglalva, ebben az alfejezetben megmutattam, hogy az igekötő és a sublativusi esetű rezultatív kifejezés között olyan jelentős különbségek fedezhetőek fel, amelyek cáfolják É. KISS (2006) azon állítását is, mely szerint a sublativusi esetű rezultatív kifejezés az igekötő kifejezés szintű párja.

5. Összefoglalás. – Cikkemben amellett érveltem, hogy É. KISS KATALIN 2006-ban megjelent tanulmányában megfogalmazott, az igekötőre vonatkozó megállapításai közül több módosításra szorul.

Fő célom annak ellenőrzése volt, vajon az igekötő tényleg elemezhető-e másodlagos predikátumként; egy másik célom a sublativusi rezultatív kifejezés státusának vizsgálta volt annak érdekében, hogy megállapíthassam, helyes-e rezultatív kifejezést az igekötő kifejezés szintű párjának tekinteni.

Az elemzés kimutatta, hogy az igekötőt nem tekinthetjük másodlagos predikátumnak, hiszen attól, hogy egy szerkezetben igekötős ige jelenik meg, a szerkezet még nem fog szükségszerűen megfelelni a másodlagos predikáció definíciójának. Ugyanakkor bebizonyosodott, hogy az igekötő szerepe az ige által kifejezett esemény végpontjának a megjelölése, ami miatt indokolt delimitáló elemnek tekinteni.

A rezultatív kifejezés elemzése ugyanakkor arra mutatott rá, hogy ez az összetevő egyidejűleg viselkedik másodlagos predikátumként és delimitáló elemként: sublativusi esetű főneves kifejezést, esetleg melléknevet tartalmazó szerkezetek esetében mindig meghatározható a két predikáció. Közülük a P1 mindig az ige által kifejezett eseményt, a P2 pedig a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum, esetleg az alkalmi tárgy új állapotát definiálja. Ez azt jelenti, hogy a magyar sublativusi esetű rezultatív kifejezés másodlagos predikátum.

Ezenfelül az elemzés azt is kimutatta, hogy a rezultatív kifejezés egyúttal inrens delimitáló elem is, mert mindig azt az újonnan előállt állapotot írja le, amelybe a kiinduló szerkezeti direkt belső argumentum, esetleg az alkalmi tárgy kerül az ige által kifejezett esemény befejeztével.

Kulcsszók: igekötő, rezultatív kifejezés, másodlagos predikátum, delimitáló elem.

A hivatkozott irodalom

- BENE ANNAMÁRIA 2009. What is really the function of the verbal particle in Hungarian. *Suvremena lingvistika* 35: 207–20.
- BENE ANNAMÁRIA 2010. Another look at the syntax of Hungarian verbal particles. *Jezikoslovlje* 11: 131–53.
- BENE ANNAMÁRIA 2011. Medialitás jelenségek a magyar nyelvben. *Nyelvtudományi Értekezések* 160. Akadémiai Kiadó, Bp.
- BURZIO, LUIGI 1986. *Italian syntax: A government-binding approach*. Kluwer, Dordrecht.
- GOUESSE, MARIE-JOSEPHE – KIEFER, FERENC 2010. La predication secondaire en français et en hongrois. *Cahiers d'études hongroises* 2009. L'Harmattan, Paris, 55–65.
- É. KISS KATALIN 2006. The function and the syntax of the verbal particle. In: É. KISS szerk., *Event structure and the Left Periphery*. Springer, Dordrecht, 17–56.
- LEVIN, BETH – RAPPAPORT HOVAV, MALKA 1995. *Unaccusativity: At the syntax-lexical semantics interface*. MIT Press, Cambridge, MA.
- SIMPSON, JANE 1983. Resultatives. In: LORI LEVIN – MALKA RAPPAPORT – ANNIE ZAENEN eds., *Papers in lexical-functional grammar*. Indiana University Linguistics Club, Bloomington, 143–57.
- ROTHSTEIN, SUSAN 2004. *Structuring events*. Blackwell, London.

On the role of preverbs in Hungarian

This paper comments on a recent analysis of Hungarian preverbs (É. KISS 2006); in particular, it argues against the claim that these morphemes constitute secondary predicates. Comparing preverbs with noun phrases/adjectives in the sublative case, we show that the claim has to be reconsidered. The results of this investigation suggest that preverbs are items playing a delimitative role, rather than secondary predicates. Furthermore, it becomes obvious that resultative expressions cannot be seen as phrase-level correspondents of preverbs.

Keywords: preverb, resultative expression, secondary predicate, delimitative item.

BENE ANNAMÁRIA